

«Ο λόγος του Αγίου Παϊσίου του Αγιορείτου από μια επιστολή για την επιστήμη»

Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ιεροθέου

Ο λόγος αυτός που έθεσα στην επικεφαλίδα του άρθρου αυτού είναι λόγος του αγίου Παϊσίου του Αγιορείτου από μια επιστολή, που μάλιστα είναι χειρόγραφη. Το λέγω αυτό, γιατί μερικοί μεταφέρουν λόγια που είπε ο άγιος Παΐσιος προφορικά σε αυτούς, που ενδεχομένως δεν σώζονται στην αυθεντική τους έκφραση. Αν από έναν λόγο αλλάξει κανείς μία λέξη μπορεί να εξαχθεί ένα διαφορετικό νόημα.

Διαβάζοντας το βιβλίο του Ιερομονάχου Παϊσίου, υποτακτικού του αγίου Παϊσίου, με τίτλο «Μύρον εκκενωθέν» (εκδ. Ι. Μ. Αγίου Ιλαρίωνος, Πρόμαχοι Αριδαίας), είδα ότι διασώζει πολλά περιστατικά από την πολυχρόνια επικοινωνία μαζί του, για διάφορα θέματα, καθώς επίσης διάβασα ότι στο τέλος δημοσιεύει και δύο επιστολές τού αγίου Παϊσίου σε αυτόν.

Η πρώτη επιστολή του αγίου Παϊσίου είναι απάντηση σε δική του επιστολή, τότε που ήταν φοιτητής που τον ρώτησε, όπως εξηγεί, «πώς να μοιράζω τον χρόνο μου ανάμεσα στην επιστήμη μου και στην πνευματική μελέτη, που εξ ίσου αγαπούσα».

Στο βιβλίο που προανέφερα δημοσιεύεται σε φωτοτυπία η πρωτότυπη χειρόγραφη απάντηση του αγίου Παϊσίου και στη συνέχεια δημοσιεύεται και με τυπογραφικά στοιχεία. Παραθέτω το μεγαλύτερο μέρος της που μας ενδιαφέρει:

«Τίμιος Σταυρός,

τή 4-3-1972

Αδελφέ Ιωάννη, «χαίρε εν Κυρίω».

Δια το θέμα («πώς μπορούμε να συνδυάζουμε την προσευχή και τα διαβάσματα ...»).

Τώρα που έχετε μπροστά την επιστήμη, θα πρέπει καταρχάς να κάνετε προσευχή να σας φωτίζει ο καλός Θεός, για να μάθετε καλά την επιστήμη σας και να δοξασθεί ο Θεός δι' αυτής.

Εδώ, όμως, χρειάζεται να εξετάσει ο κάθε φοιτητής την πίστη του, και ανάλογα να κινείται στην ποσότητα της προσευχής και της μελέτης. Εάν πιστεύει ότι με το να προσευχηθεί πολύ και να διαβάσει λιγότερο, θα τον βοηθήσει ο Θεός με τον θείο φωτισμό Του (να μάθει τα μαθήματά του), ας το κάνει. Για να μην πολυλογώ, ας εξετάζει την πίστη του, πού βρίσκεται, και ανάλογα να ρυθμίζει την προσευχή με τη μελέτη του. Αν η πίστη του είναι λίγη, ας διαβάσει περισσότερο και να ζητάει στην αρχή τον θείο φωτισμό. Πάντως το κουμπί είναι η ταπείνωση, διότι στους ταπεινούς δίδεται η Χάρις του Θεού (υποχρεωτικά).

Και το να γνωρίσει τον εαυτό του και να δει ότι η πίστη του είναι αδύνατη πολύ, και γι' αυτό τον λόγο θα πρέπει να διαβάσει περισσότερο και αυτό έχει σημεία ταπεινοφροσύνης και πολύ θα επισχιιάσει η Χάρις του Θεού. Πάντως να έχετε και αυτό υπόψη σας, ότι στο πανεπιστήμιο δεν πηγαίνετε, για να κοινοβιάσετε, αλλά

για να τελειώσετε όσο το δυνατόν το γρηγορότερο, και να δοξάσετε το όνομα του Θεού διά της επιστήμης. Επομένως; Και λίγα πνευματικά κι αν κάνετε τώρα, όταν αξιοποιείτε τον χρόνο στη μελέτη της επιστήμης κι αυτό έχει νόημα και σχέση με την πνευματική ζωή.

Τώρα που έχετε μαθήματα και δεν σας περισσεύει ώρα και για μελέτη από τα πατερικά βιβλία, πολύ θα σας βοηθούσε πέντε λεπτά, έστω από ένα κομμάτι του Γεροντικού ή πέντε σειρές από τον άγιο Ισαάκ τον Σύρο, που μέσα σε πέντε σειρές έχει όλες τις βιβλιοθήκες και όλες τις πνευματικές βιταμίνες, παρά με βιβλία που θα πρέπει να λιχνίσεις ώρες ένα σωρό άχυρα, για να βρεις ένα σπυρί σιτάρι. Μη χάνεις τον κόπο σου και μην κουράζεσαι άδικα με τέτοια. (Εννοώ τα περισσότερα βιβλία που κυκλοφορούν στην εποχή μας)».

Ο παραλήπτης της επιστολής σημειώνει: «Όπως θα δει ο αναγνώστης και αυτό το κείμενο ευωδιάζει από το άρωμα του π. Παΐσιου». Θα πρόσθετα ότι ευωδιάζει από το χάρισμα της διακρίσεως και γενικά το χάρισμα του Αγίου Πνεύματος που είχε ο άγιος Παΐσιος.

Ο άγιος Παΐσιος δεν ήταν άνθρωπος των άκρων. Πάντοτε ομιλούσε διακριτικά, ταπεινά· δεν δημιουργούσε ένταση και φανατισμό, αλλά βοηθούσε τον κάθε άνθρωπο να αποβάλει με φιλότιμο όλες τις αρρωστημένες καταστάσεις και να πορευθεί ελεύθερα στον Θεό.

Στην επιστολή αυτή, μεταξύ των άλλων, κάνει ιδιαίτερη εντύπωση ότι ο άγιος Παΐσιος θεωρεί ότι ο φοιτητής δεν πηγαίνει στο Πανεπιστήμιο, για να «κοινοβιάσει», για να γίνει μοναχός, αλλά για να μάθει την επιστήμη του και να δοξάσει τον Θεό διά της επιστήμης. Τι καταπληκτικός, διακριτικός λόγος είναι αυτός! Ας φανταστούμε έναν φοιτητή ιατρικής να επιδίδεται περισσότερο στα «καλογερικά» και λιγότερο στην εκμάθηση της επιστήμης του, και όταν γίνει γιατρός να υστερεί σε γνώσεις, με αρνητικές συνέπειες στην υγεία των ασθενών του.

Γι' αυτό πρέπει κανείς να εξετάζει την πίστη του, για να «ρυθμίζει την προσευχή με τη μελέτη του». Έτσι, όταν η πίστη του είναι αδύνατη, τότε «πρέπει να διαβάσει περισσότερο». Γράφει: «Και λίγα πνευματικά κι αν κάνετε τώρα, όταν αξιοποιείτε τον χρόνο στη μελέτη της επιστήμης κι αυτό έχει νόημα και σχέση με την πνευματική ζωή». Δηλαδή, δεν αποσυνδέει την πνευματική ζωή από τη μελέτη των πανεπιστημιακών βιβλίων, αλλά την ενοποιεί.

Το εκπληκτικό είναι ότι δύο φορές στην επιστολή του αυτή γράφει ότι μέσα από την επιστήμη δοξάζεται ο Θεός. Την πρώτη φορά γράφει: «Τώρα πού έχετε μπροστά την επιστήμη, θα πρέπει καταρχάς να κάνετε προσευχή να σας φωτίζει ο καλός Θεός, για να μάθετε καλά την επιστήμη σας και να δοξαστεί ο Θεός δι' αυτής». Τη δεύτερη φορά γράφει: «Πάντως να έχετε και αυτό υπόψη σας, ότι στο πανεπιστήμιο δεν πηγαίνετε, για να κοινοβιάσετε, αλλά για να τελειώσετε όσο το δυνατόν το γρηγορότερο, και να δοξάσετε το όνομα του Θεού διά της επιστήμης».

Τι σοφές και άγιες συμβουλές ενός αγίου ανθρώπου! Και μάλιστα τονίζει ότι «το κουμπί είναι η ταπείνωση, διότι στους ταπεινούς δίδεται η Χάρις του Θεού (υποχρεωτικά)».

Αυτοί οι λόγοι ενός αγίου ανθρώπου έχουν μεγάλη σημασία για την εποχή μας, στην οποία πρέπει να αγωνιζόμαστε, για να υπάρχουν ισορροπίες μεταξύ πίστεως και επιστήμης, η κάθε μία να κινείται στα όριά της, αφού η κάθε μία έχει διαφορετικό σκοπό. Η πίστη έχει σκοπό να συνδέσει τον άνθρωπο με τον Θεό, να ενεργοποιήσει τη νοερή ενέργειά του, και η επιστήμη να βοηθήσει το σώμα και την εν γένει βιολογική ζωή του.

Εννοείται ότι όταν κάνουμε λόγο για επιστήμη, εννοούμε την επιστήμη που ελέγχεται από κανόνες που η ίδια θέτει, γιατί μερικές φορές τα όσα υποστηρίζουν μερικοί επιστήμονες ξεπερνούν «τη σφαίρα της επιστήμης» και αγγίζουν «τα όρια της επιστημονικής φαντασίας», όπως διάβαζα πρόσφατα σε ένα βιβλίο που γίνεται λόγος για τα γονίδια, ότι καθορίζουν σχεδόν τα πάντα στον οργανισμό του ανθρώπου, ακόμη θεωρούν ότι υπάρχουν γονίδια «ευτυχίας» ή γονίδια «του Θεού»! Έτσι, μαζί με τη γενετική, τη μοριακή βιολογία, τη γενετική μηχανική, τη γονιδιωματική κλπ. αναπτύχθηκε και η επιστήμη της Βιοηθικής με αυστηρούς βιοηθικούς κανόνες και όχι με ατομικούς στοχασμούς.

Φυσικά, εννοείται και ότι όταν ομιλούμε για τη θεολογία, εννοούμε τη θεολογία των Αποστόλων και των Πατέρων της Εκκλησίας και όχι την θεολογία της φαντασίας, αφού κατά τον άγιο Σωφρόνιο «νους φανταζόμενος είναι ανίκανος για την θεολογία».

Τελικά, ο Θεός δοξάζεται δι' όλων των έργων Του, όπως λέμε στην ακροτελεύτια αιτιολογία της ευχής του μεγάλου αγιασμού των Φώτων: «*Ἴνα καὶ διὰ στοιχείων καὶ δι' ἀγγέλων καὶ δι' ἀνθρώπων καὶ διὰ ὀρωμένων καὶ δι' ἀοράτων δοξάζεται σου τὸ πανάγιον ὄνομα σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι*».

Η επιστήμη μάς βοηθά σε πολλά θέματα, μάς ανακουφίζει σε αυτή την εξορία που ζούμε, αλλά συγχρόνως αναζητούμε την κοινωνία μας με τον Θεό, την αληθινή μας πατρίδα και σε αυτό μάς βοηθά η πίστη.

Επομένως, η εντολή του αγίου Παϊσίου είναι: «Να δοξάσετε το όνομα του Θεού διά της επιστήμης»

Πηγή: <https://www.vimaorthodoxias.gr> 17/06/2021.